

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

मानव्य विद्याशाखा
Faculty of Humanities

As per NEP - 2020 Guidelines

B.A. Part III - मराठी (Marathi - Sem. V & VI)

(with effect from June 2026)

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर
बी.ए. भाग ३ - मराठी अभ्यासक्रम
शैक्षणिक सत्र २०२६-२७, २०२७-२८, २०२८-२९
सत्र पाचवे (w.e.f. June. 2026)

Paper No.	Code	Title of Paper	Semester Exam			L	P	Total Credits
			Theory	IA	Total			
DSC Major Mandatory (आवश्यक)								
Major DSC-VII	G03-DSC1-0501	साहित्यशास्त्राचे स्वरूप	60	40	100	60	0	4
Major DSC-VIII	G03-DSC1-0502	भाषाशास्त्र व व्याकरण	60	40	100	60	0	4
Any one of the following Two Papers (A or B)								
DSE-A	G03-DSE-0501	आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (ग्रामीण साहित्य, दलित साहित्य)	60	40	100	60	0	4
DSE-B	G03-DSE-0501	आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (विज्ञान साहित्य, बालसाहित्य)	60	40	100	60	0	4
Mandatory (आवश्यक)								
Minor V	G03-DSC2-0501	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (पूर्वपीठीका, महानुभव व संत साहित्य)	60	40	100	60	0	4
VSC-III	G03-VSC-0501	उपयोजित मराठी : संकल्पना, स्वरूप व उपयुक्तता	30	20	50	30	0	2
IKS-Specific	G03-IKS-0501	प्राचीन भारतीय ज्ञानप्रणाली	30	20	50	30	0	2
FP	G03-FP-0501	संशोधनात्मक प्रकल्प	30	20	50	30	0	2
Total			330	220	550	330	0	22

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर
बी.ए. भाग ३ - मराठी अभ्यासक्रम
शैक्षणिक सत्र २०२६-२७, २०२७-२८, २०२८-२९
सत्र सहावे (w.e.f. Oct. 2026)

Paper No.	Code	Title of Paper	Semester Exam			L	P	Total Credits
			Theory	IA	Total			
DSC Major Mandatory (आवश्यक)								
Major DSC-IX	G03-DSC1-0601	साहित्यशास्त्राचे आकलन	60	40	100	60	0	04
Major DSC-X	G03-DSC1-0602	भाषाविज्ञान व व्याकरण	60	40	100	60	0	04
Any one of the following Two Papers (A or B)								
DSE-A	G03-DSE-0601	आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (स्त्रीवादी साहित्य, महानगरीय साहित्य)	60	40	100	60	0	04
DSE-B	G03-DSE-0601	आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (आदिवासी साहित्य, मुस्लिम साहित्य)	60	40	100	60	0	04
Mandatory (आवश्यक)								
Minor VI	G03-DSC2-0601	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (पंडिती, शाहीरी व बखर साहित्य)	60	40	100	60	0	04
VSC-IV	G03-VSC-0601	उपयोजित मराठी	30	20	50	30	0	02
OJT	G03-OJT-0601	व्यावसायिक प्रशिक्षणार्थ मराठी	60	40	100	60	0	04
Total			330	220	550	330	0	22

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - 2020

बी.ए. भाग - III, मराठी पदवी अभ्यासक्रम

प्रस्तावना :

नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार (National Education Policy (NEP)-2020 पदवी शिक्षणाच्या माध्यमातून त्या-त्या विषयातून मुलभूत आणि परिपूर्ण शिक्षण देण्यासाठी विषयाची पार्श्वभूमी, इतिहास व विकास कसा झाला हे सांगणं आवश्यक आहे. त्यासाठी प्राचीन मराठी साहित्य, मध्ययुगीन मराठी साहित्य व अर्वाचीन मराठी साहित्याचा समावेश केला आहे. त्याचबरोबर मिळालेल्या माहितीचा प्रत्यक्षात त्याला व्यवहारात उपयोग होतो का? याचाही विचार पदवी अभ्यासक्रमात केला आहे. त्यासाठी त्याच्याकडून संशोधनात्मक प्रकल्प, अभ्यासक्रमपूरक उपक्रमातून उपयोजन कसे करता येते याचे प्रात्यक्षिकांद्वारे शिक्षण दिले जाणे आवश्यक आहे. याचा अभ्यासक्रमात अवलंब केल्याने जीवनात प्रत्यक्षपणे या ज्ञानाचा त्याला व्यवसायासाठी उपयोग होणार आहे. त्याचबरोबर त्याच्या व्यक्तीमत्त्वाचा विकास होण्यासाठी राष्ट्रीय, सामाजिक, साहित्यिक, नैतिक मूल्यांचा अंतर्भाव केल्याने खऱ्या अर्थाने मराठी पदवी अभ्यासक्रमाच्या तृतीय वर्षाचा अभ्यासक्रम मराठी विषयाच्या विद्यार्थ्यांसाठी परीपूर्ण व उपयुक्त ठरणार आहे. पुढीलप्रमाणे अभ्यासक्रम सादर करताना अभ्यासक्रमाची उद्दिष्ट्ये दिली आहेत. तसेच अभ्यासक्रम शिकविल्यानंतर कोणती उद्दिष्टपूर्ती हाती येणार आहेत ती निष्पत्तीही दिली आहे. अतिशय उपयुक्त व्यावसायिक प्रशिक्षणार्थ असा अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांना समजण्यास सोपा व ज्ञानात भर घालणारा आहे. तसेच संशोधनाला चालना देणारा आहे.

सत्र पाचवे

अभ्यासपत्रिका - Major-DSC-VII

साहित्यशास्त्राचे स्वरूप - G03-DSC-0501

उद्दिष्टे :

गुण 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	साहित्य कसे निर्माण होते आणि ते कसे वाचावे याचे आकलन करून देणे.
CO 2	Understand / Comprehension	लेखक व वाचकांच्या प्रयोजनांचा परिचय करून देणे.
CO 3	Apply / Application	साहित्य लक्षणांच्या विविध सिद्धांतांचा परिचय करून देणे.
CO 4	Analyze / Analysis	साहित्याच्या भाषेचे स्वरूप लक्षात आणून देणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	साहित्याच्या निर्मितीच्या प्रक्रियेचा अभ्यास करणे.
CO 6	Create / Synthesis	साहित्यातील शब्दशक्ती समजणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	साहित्य कसे निर्माण होते आणि ते कसे वाचावे याचे आकलन करून देतील.
PO 2	Understand / Comprehension	लेखक व वाचकांच्या प्रयोजनांचा परिचय करून देतील.
PO 3	Apply / Application	साहित्य लक्षणांच्या विविध सिद्धांतांचा परिचय करून देतील.
PO 4	Analyze / Analysis	साहित्याच्या भाषेचे स्वरूप लक्षात आणून देतील.
PO 5	Evaluate / Evaluation	साहित्याच्या निर्मितीच्या प्रक्रियेचा अभ्यास करतील.
PO 6	Create / Synthesis	साहित्यातील शब्दशक्ती समजेल.

अभ्यासक्रम : साहित्यशास्त्राचे स्वरूप

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	<p>साहित्याची लक्षणे : व्याख्या, संकल्पना व स्वरूप</p> <p>अ) भारतीय साहित्यशास्त्राचा परिचय</p> <p>1. शब्द, रस, रीती, ध्वनी, वक्रोक्ती, औचित्य व अलंकार</p> <p>आ) पाश्चात्य साहित्य लक्षणांचा स्थूल परिचय</p> <p>1. कल्पना, भावना, प्रज्ञा, शैली व लयबद्धता या लक्षणांच्या अनुरोधाने</p>	15	01

2.	साहित्याची प्रयोजने अ) प्राचीन : यश, अर्थ, व्यवहारविज्ञान, अशुभनिवारण, उपदेश व आनंद ब) आधुनिक : पलायनवाद, ईच्छापूर्तीवाद, स्वप्नरंजन, जिज्ञासापूर्ती, आत्माविष्कार व उद्बोधन	15	01
3.	साहित्य निर्मितीची प्रक्रिया अ) साहित्य निर्मितीचे स्वरूप आ) प्रतिभा, कल्पनाशक्ती, बहुश्रुतता व स्फूर्ती इ) मानसिक स्वास्थ्य, देश-काल व परिस्थिती	15	01
4.	साहित्यातील शब्दशक्ती अ) अभिधा आ) लक्षणा इ) व्यंजना	15	01
	एकूण	60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. काव्यशास्त्र प्रदीप :- स. रा. गाडगीळ, व्हीनस प्रकाशन, पुणे
२. अभिनव काव्यप्रकाश :- रा. श्री. जोग, व्हीनस प्रकाशन, पुणे
३. भारतीय साहित्यशास्त्रा :- गणेश त्र्यंबक देशपांडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
४. साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या :- वसंत पाटणकर, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
५. साहित्यविचार : भालचंद्र खांडेकर, अनमोल प्रकाशन, पुणे
६. साहित्यविचार : अरविंद वामन कुलकर्णी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
७. साहित्याचे अध्यापन आणि प्रकार :- संपादक श्री. पु. भागवत, सुधीर रसाळ आणि इतर, पॉप्युलर, मुंबई
८. मराठी वाड्याभिरूचीचे विहंगमावलोकन :- रा. श्री. जोग, पुणे विद्यापीठ, पुणे
९. साहित्यविचार :- संपादक डॉ. दत्तात्रय पुंडे, स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
१०. साहित्य समीक्षा प्रदीप :- डॉ. सुधीर रसाळ, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे

अभ्यासपत्रिका क्र. Major - DSC - VIII

भाषाशास्त्र व व्याकरण - G-03-DC1-0502

उद्दिष्टे :

गुण : 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	भाषेचे स्वरूप व महत्त्व समजावून सांगणे.
CO 2	Understand / Comprehension	भाषाविषयक वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित करणे.
CO 3	Apply / Application	भाषिक क्षमतांचा विकास करणे.
CO 4	Analyze / Analysis	भाषा परिवर्तनाचे मूल्यमापन करणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	मराठी भाषेच्या व्याकरणाचे मूल्यमापन समजावून सांगणे.
CO 6	Create / Synthesis	मराठी भाषेच्या विज्ञानाचे स्वरूप समजावून सांगणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	भाषेचे स्वरूप व महत्त्व समजावून सांगतील.
PO 2	Understand / Comprehension	भाषाविषयक वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित करतील.
PO 3	Apply / Application	भाषिक क्षमतांचा विकास करतील.
PO 4	Analyze / Analysis	भाषा परिवर्तनाचे मूल्यमापन करतील.
PO 5	Evaluate / Evaluation	मराठी भाषेच्या व्याकरणाचे मूल्यमापन समजावून सांगतील.
PO 6	Create / Synthesis	मराठी भाषेच्या विज्ञानाचे स्वरूप समजावून सांगतील.

अभ्यासक्रम : भाषाशास्त्र व व्याकरण

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	भाषा : संकल्पना व स्वरूप अ) भाषेची संकल्पना आ) भाषिक व भाषेतर संप्रेषण इ) भाषेची लक्षणे ई) भाषेची वैशिष्ट्ये आणि कार्ये	15	01
2.	ऐतिहासिक भाषाशास्त्राचे स्वरूप अ) भाषाकुल संकल्पना आणि मराठी भाषा आ) मराठी भाषेची पूर्वपीठिका इ) मराठी भाषेचा उत्पत्तीविषयक विचार ई) अंतर-बहिर्वर्तुळ सिद्धांत	15	01
3.	भाषिक परिवर्तनाचे स्वरूप अ) भाषिक परिवर्तनाचे स्वरूप आ) ध्वनी परिवर्तन : कारणे व प्रकार इ) अर्थ परिवर्तन : कारणे व प्रकार	15	01

4.	मराठी व्याकरण अ) व्याकरण म्हणजे काय? आ) मराठीची ध्वनीव्यवस्था : स्वर, व्यंजन इ) शब्दांच्या जाती ई) समास व त्याचे प्रकार	15	01
	एकूण	60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. भाषा आणि संस्कृती :- ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
२. भाषा, इतिहास आणि भूगोल :- ना.गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
३. ध्वनीविद्या :- ना.गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
४. भाषाविज्ञान परिचय : संपादक स. गं. मालशे, द. दि. पुंडे, अंजली सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
५. भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक :- संपा. स. गं. मालशे, इमानदार, अंजली सोमण, पद्मगंधा, पुणे
६. मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र : र. रा. गोसावी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
७. भाषा व भाषाविज्ञान :- रमेश धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
८. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा :- अनिल गवळी, हिरण्यकेशी प्रकाशन, पुणे
९. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन :- मो. रा. वाळिंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे
१०. शास्त्रीय मराठी व्याकरण :- मो. के. दामले, केशव भिकाजी ढवळे प्रकाशन, पुणे
११. मराठी व्याकरण परिचय :- राजशेखर हिरेमठ, मेहता पब्लिकेशन, पुणे
१२. मराठी व्याकरण : स्वरूपविचार :- लीला गोविलकर, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर
१३. मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान :- महेंद्र कदम, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे

अभ्यासपत्रिका क्र.- DSE-A (वैकल्पिक)

आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (ग्रामीण साहित्य व दलित साहित्य) - G03-DSE-501

उद्दिष्टे :

गुण 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	आधुनिक मराठी साहित्यातील प्रवाहांच्या निर्मितीची पार्श्वभूमी समजावून देणे.
CO 2	Understand / Comprehension	ग्रामीण व दलित साहित्य प्रवाहाची संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करणे.
CO 3	Apply / Application	ग्रामीण व दलित साहित्य प्रवाहांचा उगम व विकास स्पष्ट करणे.
CO 4	Analyze / Analysis	ग्रामीण ललितगद्याचे स्वरूप सांगून नेमलेल्या साहित्यकृतीतील आशयसूत्रो, ग्रामीण जीवनचित्रण, भाषा आदींचे वेगळेपण स्पष्ट करणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	दलित, भटक्या कवितांचे स्वरूप समजावून घेऊन, नेमलेल्या साहित्यकृतीतील आशय, सामाजिकता, वैचारिकता, भाषा यांचे स्वरूप समजावून सांगणे.
CO 6	Create / Synthesis	विद्यार्थ्यांना पारिभाषिक शब्दांचा परिचय करून देऊन पारिभाषिक शब्दांची नवनिर्मिती करण्यास प्रेरित करणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	आधुनिक मराठी साहित्यातील प्रवाहांच्या निर्मितीची पार्श्वभूमी समजावून घेतील.
PO 2	Understand / Comprehension	ग्रामीण व दलित साहित्य प्रवाहाची संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करतील.
PO 3	Apply / Application	ग्रामीण व दलित साहित्य प्रवाहांचा उगम व विकास स्पष्ट करतील.
PO 4	Analyze / Analysis	ग्रामीण ललितगद्याचे स्वरूप सांगून नेमलेल्या साहित्यकृतीतील आशयसूत्रो, ग्रामीण जीवनचित्रण, भाषा आदींचे वेगळेपण स्पष्ट करतील.
PO 5	Evaluate / Evaluation	दलित, भटक्या कवितांचे स्वरूप समजावून घेऊन, नेमलेल्या साहित्यकृतीतील आशय, सामाजिकता, वैचारिकता, भाषा यांचे स्वरूप समजावून सांगतील.
PO 6	Create / Synthesis	विद्यार्थ्यांना पारिभाषिक शब्दांचा परिचय करून देऊन पारिभाषिक शब्दांची नवनिर्मिती करण्यास प्रेरित करतील.

अभ्यासक्रम : आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (ग्रामीण साहित्य व दलित साहित्य)

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	ग्रामीण साहित्य : संकल्पना व स्वरूप अ) ग्रामीण साहित्य : प्रेरणा व वैशिष्ट्ये आ) ग्रामीण ललित गद्याचे स्वरूप व वाटचाल इ) ग्रामीण साहित्यातील समाजजीवन ई) ग्रामीण साहित्याची भाषा	15	01
2.	नेमलेली साहित्यकृती : ललित गद्य-व्यक्तिचित्र 'माझे विद्यार्थी' रघुराज मेटकरी, साधना प्रकाशन, पुणे, 2015 अ) रघुराज मेटकरी : व्यक्ती आणि वाङ्मय आ) ललित गद्याची अशयसूत्रे व व्यक्तिचित्रणे इ) 'माझे विद्यार्थी' या ग्रामीण ललित गद्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्य, ई) 'माझे विद्यार्थी' मधील वातावरणनिर्मिती व भाषाशैली	15	01
3.	दलित साहित्य : संकल्पना व स्वरूप अ) दलित साहित्य : प्रेरणा व वैशिष्ट्ये आ) दलित साहित्याचे स्वरूप व वाटचाल इ) दलित नाटकाची सामाजिक, सांस्कृतिक पार्श्वभूमी ई) दलित नाटकाची भाषा	15	01
4.	नेमलेली साहित्यकृती : कविता कबीराचे देणं, प्रशांत मोरे, सई प्रकाशन, मुंबई अ) प्रशांत मोरे : व्यक्ती आणि वाङ्मय आ) कबीराचे देणं : काव्याची वैशिष्ट्ये इ) कबीराचे देणं : आशयसूत्र व वर्गीकरण ई) कबीराचे देणं : भाषाशैली	15	01
	एकूण	60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड सातवा (1950 ते 2000) : महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
२. ग्रामीणता, साहित्य आणि वास्तव : आनंद यादव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
३. ग्रामीण साहित्य : चिंतन आणि चर्चा : वासुदेव मुलाटे, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद
४. ग्रामीण साहित्य : एक चिंतन : द. ता. भोसले, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
५. ग्रामीण साहित्य : प्रेरणा आणि प्रयोजन : श्रीराम गुंदेकर, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
६. ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि शोध : नागनाथ कोत्तापल्ले, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद
७. ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास : चंद्रकुमार नलगे, रिया पब्लिकेशन, कोल्हापूर
८. ग्रामीण साहित्य : प्रवाह आणि परिस्थिती : वामन जाधव, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
९. साठोत्तरी साहित्य प्रवाह खंड 1 व 2 : प्रल्हाद लुलेकर, सायन पब्लिकेशन प्रा. लि., पुणे
१०. ललित गद्य संकल्पना व स्वरूप : आनंद यादव
११. दलित साहित्य : उगम आणि विकास : योगेंद्र मेश्राम, मंगेश प्रकाशन, नागपूर
१२. दलित साहित्य : वेदना आणि विद्रोह : भालचंद्र फडके, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे
१३. निळी पहाट : रा. ग. जाधव, विजय प्रकाशन, नागपूर
१४. दलित साहित्य : चर्चा आणि चिंतन, गंगाधर पानतावणे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद
१५. दलित चळवळ आणि साहित्य : कृष्णा किरवले, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 2005

१६. दलित साहित्य : उगम आणि विकास : अविनाश सांगोलेकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, प्र. आ. 2010.
१७. आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह : संपा. डॉ. डी. आर. गायकवाड, आणि डॉ. आर. व्ही. शिंदे, गिरीजा प्रकाशन, सोलापूर
१८. माझे विद्यार्थी : सौंदर्य आणि समीक्षा, संपा. डॉ. वामन जाधव, मित्र समाज प्रकाशन, गोवा आवृत्ती 2026
१९. महाकवी वामनदादा कर्डक, गाण शतानुशतकाचं, खंड-1 आणि 2, संपादक : प्रशांत मोरे
२०. संत कबीर आणि कबीर पंथ, लेखक डॉ. धर्मवीर भारती, कबीर वचनामृत, प्रकाशक गीता प्रेस, गोरखपूर

अभ्यासपत्रिका क्र. - DSE-B (वैकल्पिक)

आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (विज्ञान साहित्य, बालसाहित्य)

G03-DSE-0501

उद्दिष्टे :

गुण : 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	मराठी विज्ञान साहित्य व मराठी बालसाहित्याचा परिचय देणे.
CO 2	Understand / Comprehension	निसर्ग, विज्ञान, मानव यांच्यातील संबंध व मराठी बालसाहित्याचे स्वरूप व प्रयोजने समजून देणे.
CO 3	Apply / Application	वैज्ञानिक दृष्टिकोन रुजविणे तसेच बालकविता, कथा सादर करता येणे.
CO 4	Analyze / Analysis	मराठी विज्ञान साहित्यकृती व बालसाहित्याचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	मराठी विज्ञान साहित्यकृती व बालसाहित्यकृतींचे मूल्यमापन करता येणे.
CO 6	Create / Synthesis	मराठी विज्ञान साहित्याची फलश्रुती सांगता येणे व बालकविता, कथा निर्मिती/संकलन/संपादन करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	मराठी विज्ञान साहित्य व मराठी बालसाहित्याचा परिचय होईल.
PO 2	Understand / Comprehension	निसर्ग, विज्ञान, मानव यांच्यातील संबंध व मराठी बालसाहित्याचे स्वरूप व प्रयोजने समजतील.
PO 3	Apply / Application	वैज्ञानिक दृष्टिकोन रुजविणे तसेच बालकविता, कथा सादर करतील.
PO 4	Analyze / Analysis	मराठी विज्ञान साहित्यकृती व बालसाहित्याचे विश्लेषण करतील.
PO 5	Evaluate / Evaluation	मराठी विज्ञान साहित्यकृती व बालसाहित्यकृतींचे मूल्यमापन करतील.
PO 6	Create / Synthesis	मराठी विज्ञान साहित्याची फलश्रुती सांगता येईल व बालकविता, कथा निर्मिती/संकलन/संपादन करतील.

अभ्यासक्रम : आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह (विज्ञान साहित्य, बाल साहित्य)

अ.क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग 1 Module 1	मराठी विज्ञान साहित्याची संकल्पना अ) मराठी विज्ञान साहित्य : उगम आणि विकास आ) मराठी विज्ञान साहित्य : संकल्पना व स्वरूप इ) मराठी विज्ञान साहित्याची उद्दिष्टे व वाटचाल ई) मराठी विज्ञान साहित्याची वैशिष्ट्ये	15	01
विभाग 2 Module 2	पाठ्यपुस्तक नेमलेली कलाकृती-द्विदल, डॉ. बाळ फोंडके, कथासंग्रह, मेहता पब्लिकेशन हाऊस अ) आशय स्वरूप आ) कथानक, व्यक्तिरेखा इ) वातावरण निर्मिती व भाषाशैली ई) निवेदन पध्दती व वाङ्मयीन विशेष	15	01
विभाग 3 Module 3	बालसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप अ) बालसाहित्य : व्याख्या व स्वरूप आ) बालसाहित्याची वाटचाल इ) बालसाहित्याची वैशिष्ट्ये-कल्पनाशीलता, अतार्किकता, उत्कंठावर्धन ई) बालसाहित्याचे घटक : कथानक, वातावरण, पात्रयोजना, भाषा	15	01
विभाग 4 Module 4	बाल कवितासंग्रह नेमलेली कलाकृती-फुले फुलताना-शिवाजी बंडगर, शब्दवेल प्रकाशन, कोल्हापूर अ) कवी परिचय आ) कवितेची आशयसूत्र इ) कवितेतील प्रतिमा, प्रतिके व रूपके ई) रचना विशेष, भाषा विशेष व कवितेची वैशिष्ट्ये	15	01
		60	04

संदर्भ ग्रंथ :

- विज्ञान साहित्य आणि संकल्पना : व. दि. कुलकर्णी
- विज्ञान कथाविश्व : संपा. निरंजन घाटे व शिवाजीराव मोहिते, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- विज्ञान कथा : स्वरूप आणि समीक्षा : विश्वेश्वर सावदेकर
- विज्ञान कथा : स्वरूप आणि आकलन : दत्ता बारबोले
- मराठी विज्ञान साहित्य : म. सु. पगारे
- विज्ञानाची गरुडझेप : जयंत नारळीकर
- विज्ञान आणि वैज्ञानिक : जयंत नारळीकर
- विज्ञान लेखनाची शैली : दिलीप धोंगडे, भाषा आणि जीवन, 2005
- विज्ञान साहित्य विशेषांक : युगवाणी, मे-जून 1985
- मराठी विज्ञान साहित्य : समीक्षा आणि संशोधन-डॉ. फुला बागूल, अथर्व पब्लिशिंग, जळगाव
- विज्ञान कथा विशेषांक : म. सा. पत्रिका, ऑक्टोबर-डिसेंबर, 2006
- बालसाहित्याची रूपरेखा : मालतीबाई दांडेकर
- मराठी बालसाहित्य प्रवाह आणि प्रतिक्रिया : लीलावती भागवत

१४. मराठी बालसाहित्य : सृजन समीक्षा, दायित्व व प्रसार : विश्वास वसेकर
१५. बालसाहित्याचे अंतरंग-विश्वास वसेकर
१६. मराठी बालसाहित्य : स्वरूप आणि अपेक्षा - सुलभा गोपाळ शहा
१७. बालकुमार साहित्य : आशय आणि लयतत्त्व : महावीर जोधळे
१८. बालसाहित्य-यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१९. आधुनिक मराठी बालकविता - भाग 1 व 2 : डॉ. शोभा इंगवले
२०. बालसाहित्य : आकलन आणि समीक्षा : प्रा. विद्या सुर्वे
२१. कोरा कागद निळी शाई (मराठी बालसाहित्याची समीक्षा)- प्रा. विद्या सुर्वे

अभ्यासपत्रिका क्र. Minor - V
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (पूर्वपीठीका, महानुभव व संत साहित्य)
G03-DSC2-0501

उद्दिष्टे :

गुण : 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाच्या परंपरा व इतिहास यांचा परिचय करून देणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील निर्मितीच्या प्रेरणांचा परिचय करून देणे.
CO 3	Apply / Application	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये यांचा परिचय करून देणे.
CO 4	Analyze / Analysis	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाच्या सांस्कृतिक पार्श्वभूमीची उकल करणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	मध्ययुगीन कालखंडातील प्रमुख संप्रदाय व ग्रंथनिर्मिती यांचा अनुबंध स्पष्ट करणे.
CO 6	Create / Synthesis	

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाच्या परंपरा व इतिहास यांचा परिचय करून देतील.
PO 2	Understand/ Comprehension	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील निर्मितीच्या प्रेरणांचा परिचय करून देतील.
PO 3	Apply / Application	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये यांचा परिचय करून देतील.
PO 4	Analyze / Analysis	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाच्या सांस्कृतिक पार्श्वभूमीची उकल करतील.
PO 5	Evaluate / Evaluation	मध्ययुगीन कालखंडातील प्रमुख संप्रदाय व ग्रंथनिर्मिती यांचा अनुबंध स्पष्ट करतील.
PO 6	Create / Synthesis	

अभ्यासक्रम : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (पूर्वपीठीका, महानुभव व संत साहित्य)

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची संकल्पना व स्वरूप अ) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची पूर्वपीठिका आ) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची संकल्पना इ) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप ई) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची वाटचाल	15	01
2.	महानुभावीय वाङ्मय : प्रेरणा व स्वरूप अ) महानुभावीय वाङ्मयाच्या प्रेरणा व पार्श्वभूमी आ) महानुभावीय वाङ्मयाचे स्वरूप व तत्त्वज्ञान इ) महानुभावीय वाङ्मयाची ग्रंथसंपदा ई) महानुभावीय वाङ्मयाचा आचारधर्म	15	01

3.	वारकरी संप्रदाय : प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये अ) वारकरी संप्रदायाच्या प्रेरणा : पार्श्वभूमी व वैशिष्ट्ये आ) वारकरी संप्रदायाचे स्वरूप व तत्त्वज्ञान इ) संत ज्ञानेश्वर, संत नामदेव संतमेळा : संत गोरा कुंभार, संत सावता माळी, संत नरहरी सोनार, संत चोखामेळा, संत कर्ममेळा, संत सेना महाराज, संत मुक्ताबाई, संत जनाबाई	15	01
4.	वारकरी संप्रदायाचा विस्तार अ) संत एकनाथ : व्यक्ती व वाङ्मय आ) संत तुकाराम : व्यक्ती व वाङ्मय इ) संत एकनाथ व संत तुकारामकालीन संतमेळा	15	01
	एकूण	60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड 1 व 2 : अ. ना. देशपांडे, व्हीनस प्रकाशन, पुणे
३. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : ह. श्री. शेणोलीकर, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर
४. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड 1 व 2 : ल. रा. पांगारकर, विदर्भ मराठवाडा बुक कंपनी, पुणे
५. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास : प्र. न. जोशी, शिवदर्शन प्रकाशन, 2000
६. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड 1 ते 3 : म. सा. प. प्रकाशन, पुणे
७. प्राचीन मराठीच्या नवधारा : रा. चिं. ढेरे, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर
८. प्राचीन मराठी साहित्य संशोधन : वि. भि. कोलते, श्री लेखन वाचन भांडार, पुणे
९. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड 2 : संपादक स. गं. मालशे, म.सा.प., पुणे
१०. पाच भक्ती संप्रदाय : र. रा. गोसावी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
११. संत सावता माळी : अभंग आणि विचार, प्रो.डॉ.सौ. सुवर्णा चव्हाण-गुंड, सुवर्णधन प्रकाशन सेवा संस्था, सोलापूर, 2024

अभ्यासपत्रिका क्र. - VSC-III

उपयोजित मराठी : संकल्पना, स्वरूप व उपयुक्तता - G03-VSC-0501

उद्दिष्टे :

गुण : 30

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	विद्यार्थ्यांना पारिभाषिक शब्दांचा परिचय करून देवून शब्दांची नवनिर्मिती करण्यास प्रेरित करणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	संगणकीय मराठी लेखनाचे महत्त्व सांगून ई मराठी लेखन करण्यास प्रवृत्त करणे.
CO 3	Apply / Application	स्पर्धा परीक्षेतील मराठी भाषेचे महत्त्व विद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देणे.
CO 4	Analyze / Analysis	कार्यालयीन व्यवहारातील भाषेच्या वापराचे कौशल्य विकसित करणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	उपयोजित मराठीचे कौशल्य प्रत्यक्ष वापरात आणण्यासाठी प्रेरित करणे.
CO 6	Create / Synthesis	उपयोजित मराठीचे व्यवहारात उपयोजन करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	विद्यार्थ्यांना पारिभाषिक शब्दांचा परिचय करून देवून शब्दांची नवनिर्मिती करण्यास प्रेरित होतील.
PO 2	Understand/ Comprehension	संगणकीय मराठी लेखनाचे महत्त्व सांगून ई मराठी लेखन करण्यास प्रवृत्त होतील.
PO 3	Apply / Application	स्पर्धा परीक्षेतील मराठी भाषेचे महत्त्व विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येईल.
PO 4	Analyze / Analysis	कार्यालयीन व्यवहारातील भाषेच्या वापराचे कौशल्य विकसित होईल.
PO 5	Evaluate / Evaluation	उपयोजित मराठीचे कौशल्य प्रत्यक्ष वापरात आणण्यासाठी प्रेरित होतील.
PO 6	Create / Synthesis	उपयोजित मराठीचे व्यवहारात उपयोजन करता येईल.

अभ्यासक्रम : उपयोजित मराठी : संकल्पना, स्वरूप व उपयुक्तता

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	1) उपयोजित मराठी : संकल्पना, स्वरूप व उपयुक्तता अ) उपयोजित मराठीचे स्वरूप, व्याप्ती व उपयोजिता आ) ई-मराठी लेखनाचे स्वरूप इ) ई-पत्रलेखन ई) ब्लॉग लेखन	15	01

2.	स्पर्धा परीक्षा आणि मराठी भाषा अ) स्पर्धा परीक्षेतील मराठी भाषेचे स्वरूप व महत्त्व आ) स्पर्धा परीक्षेतील निबंधलेखन, सारांशलेखन इ) स्पर्धा परीक्षेतील मराठीच्या व्याकरणाचे स्वरूप ई) स्पर्धा परीक्षेच्या मुलाखतीची कौशल्ये.	15	01
	एकूण	30	02

संदर्भ ग्रंथ :

१. व्यावहारिक मराठी : ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
२. व्यावहारिक मराठी : स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन : संपा. राजन गवस, अरूण शिंदे, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे
४. व्यावहारिक मराठी : संपा. कल्याण काळे, द. दि. पुंडे
५. उपयोजित मराठी : नरेंद्र मारवाडे, कैलाश पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद
६. व्यावहारिक मराठी : प्रकाश परब, मिथुन प्रकाशन, औरंगाबाद
७. व्यावहारिक मराठी : सयाजीराजे मोकाशी, रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य इर्जिक परिषद, सांगोला.
८. व्यावहारिक मराठी आणि उपयोजित मराठी : चं. वि. जोशी, ऋतू प्रकाशन, अहमदनगर
९. उपयोजित मराठी : शंकरानंद येडले, संस्कार प्रकाशन, लातूर
१०. उपयोजित मराठी : संजय लांडगे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
११. स्पर्धा परीक्षा संपूर्ण मार्गदर्शक : आनंद पाटील, स्टडी सर्कल पब्लिकेशन, पुणे.

अभ्यासपत्रिका क्र.- IKS-Specific
प्राचीन भारतीय ज्ञानप्रणाली - G03-IKS-0501

उद्दिष्टे :

गुण : 30

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	भारतीय प्राचीन ज्ञान, परंपरा समजावून देणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	भारतीय प्राचीन ज्ञानप्रणालीसाठी लोककथांचे आकलन करून देणे.
CO 3	Apply / Application	मराठी भाषा साहित्य समृद्ध भाषांतरित करणाऱ्या कथांची ओळख करून देणे.
CO 4	Analyze / Analysis	जातककथांतील नीतीशास्त्र समजावून देणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	प्राचीन ज्ञानप्रणालीची भौतिक उपयुक्तता समजावून देणे.
CO 6	Create / Synthesis	प्राचीन ज्ञानप्रणाली विद्यार्थ्यांमध्ये रुजविणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	भारतीय प्राचीन ज्ञान, परंपरा समजेल.
PO 2	Understand/ Comprehension	भारतीय प्राचीन ज्ञानप्रणालीसाठी लोककथांचे आकलन होईल.
PO 3	Apply / Application	मराठी भाषा साहित्य समृद्ध भाषांतरित करणाऱ्या कथांची ओळख होईल.
PO 4	Analyze / Analysis	जातककथांतील नीतीशास्त्र समजतील.
PO 5	Evaluate / Evaluation	प्राचीन ज्ञानप्रणालीची भौतिक उपयुक्तता समजेल.
PO 6	Create / Synthesis	प्राचीन ज्ञानप्रणाली विद्यार्थ्यांमध्ये रुजेल.

अभ्यासक्रम : प्राचीन भारतीय ज्ञानप्रणाली

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	<p>प्राचीन भारतीय ज्ञानप्रणाली : कथा नेमलेली कलाकृती-जातककथा भाग-3 मधील जातककथा क्रमांक १२९ ते कथा क्रमांक १४६ (बौद्ध वाङ्मयातील जगप्रसिद्ध जातककथांतील निवडक जातकांचे मराठी रुपांतर) धर्मानंद कोसंबी, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, पुनर्मुद्रण २००७</p> <p>अ) प्राचीन भारतीय ज्ञानप्रणाली : प्राचीन मराठी साहित्यातील ज्ञान प्रणाली</p> <p>आ) जातककथांची प्रार्श्वभूमी, प्रेरणा व स्वरूप</p> <p>इ) १२९ ते १३७ जातककथांचा आशय व स्वरूप</p> <p>ई) १२९ ते १३७ जातककथांतील नीतीशास्त्र व उपयुक्तता</p> <p>उ) १२९ ते १३७ जातककथांतील भाषासौंदर्य, वाङ्मय मूल्य व सामाजिक मूल्य</p>	15	01

2.	जातककथा- कथा क्रमांक १३८ ते कथा क्रमांक १४६ (या जातक कथेतील पुढील घटक अभ्यासणे) अ) जातक कथेतील आशयसौंदर्य आ) जातक कथेतील नीतीशास्त्र व उपयुक्तता इ) जातक कथेतील वाङ्मयीन सौंदर्य ई) जातक कथेतील साहित्यिक मूल्ये, सामाजिक मूल्ये	15	01
	एकूण	30	02

संदर्भ ग्रंथ :

१. आचार्य धर्मानंद कोसंबी यांची पुस्तके, प्रसिद्ध बौद्ध अभ्यासक धर्मानंद कोसंबी यांनी पाली साहित्यातून निवडून उत्कृष्ट जातक कथांची मराठीत रुपांतर केले आहे.
२. ई-साहित्य, आचार्य धर्मानंद कोसंबी यांनी लिहिलेल्या जातककथा, eSahitya जातककथा पुस्तक
३. आर्काइव्ह, Internet Archive जातक कथा भाग-2
४. चि. वि. जाशी यांच्या कथा, BookGanga जातककथा
५. साहित्य संस्कृती मंडळ PDF, साहित्य संस्कृती जातककथा संग्रह या संकेतस्थळावर तीनही भागांचा संग्रह

अभ्यासपत्रिका क्र.- संशोधनात्मक प्रकल्प - G03-FP-0501

उद्दिष्टे :

गुण : 30

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	संशोधनात्मक प्रकल्पाचा परिचय देणे.
CO 2	Understand / Comprehension	प्रकल्प तयार करण्याविषयीचे कौशल्ये देणे.
CO 3	Apply / Application	संशोधन लेखनाचे महत्त्व समजावून देणे.
CO 4	Analyze / Analysis	अभ्यासक्रम समजण्यास मदत करणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	विद्यार्थ्यांना पदवी अभ्यासक्रम समजण्यास मदत करणे.
CO 6	Create / Synthesis	संशोधनाची करण्याची शिस्त येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	संशोधनात्मक प्रकल्पाचा परिचय होईल.
PO 2	Understand / Comprehension	प्रकल्प तयार करण्याविषयीचे कौशल्ये होईल.
PO 3	Apply / Application	संशोधन लेखनाचे महत्त्व समजेल.
PO 4	Analyze / Analysis	अभ्यासक्रम समजण्यास मदत होईल.
PO 5	Evaluate / Evaluation	विद्यार्थ्यांना पदवी अभ्यासक्रम समजण्यास मदत होईल.
PO 6	Create / Synthesis	संशोधनाची करण्याची शिस्त लागेल.

अभ्यासक्रम : संशोधनात्मक प्रकल्प

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	अभ्यासक्रम पूरक संशोधनात्मक प्रकल्प अ) संशोधनाचे स्वरूप आ) संशोधन पद्धती	15	01
2.	संशोधन प्रकल्प अ) विषय निवड आ) संशोधन पद्धतीचा वापर इ) संशोधन माहिती संकलनाचे स्रोत ई) संकलित माहितीचा प्रत्यक्ष प्रकल्प लेखनातील वापर (उदा. बोलीभाषा, लोकसाहित्य, संत साहित्य, ग्रामीण साहित्य, दलित साहित्य, स्त्रीवादी साहित्य, आदिवासी साहित्य इ. प्रवाह)	15	01
	एकूण	30	02

टीप : संबंधित विषयाच्या शिक्षकांनी अंतर्गत मूल्यमापनासाठी विद्यार्थ्यांकडून कमीत कमी 25-30 पृष्ठांचा एक प्रकल्प लेखन करून घ्यावा.

संदर्भ ग्रंथ :

- संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र- रमेश वरखेडे व मंगला वरखेडे, भाषाविकास संशोधन संस्था प्रकाशन, कोल्हापूर
- संशोधन : स्वरूप आणि पद्धती, संपा. सु. रा. चुनेकर, शिक्षण प्रसारक संस्था प्रकाशन, संगमनेर
- साहित्य संशोधन : वाटा आणि वळणे- सुधाकर शेलार, अक्षर वाङ्मय प्रकाशन, पुणे

सत्र सहावे

अभ्यासपत्रिका क्र. - Major - DSE-IX
साहित्यशास्त्राचे आकलन - G03-DSC1-0601

उद्दिष्टे :

गुण : 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	साहित्याच्या विविध प्रयोजनांचा परिचय करून देणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	साहित्य प्रकारांच्या संकल्पना समजून देणे.
CO 3	Apply / Application	साहित्य निर्मितीच्या कारणांची चर्चा करून विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्याची आवड निर्माण करणे.
CO 4	Analyze / Analysis	साहित्यविषयक विचार आणि जाणिव्या निर्माण करणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	साहित्य हे कलानंद देत असते याचा परिचय करून देणे.
CO 6	Create / Synthesis	साहित्यभाषेचे वेगळेपण लक्षात आणून देणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	साहित्याच्या विविध प्रयोजनांचा परिचय करून देतील.
PO 2	Understand/ Comprehension	साहित्य प्रकारांच्या संकल्पना समजेल.
PO 3	Apply / Application	साहित्य निर्मितीच्या कारणांची चर्चा करून विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्याची आवड निर्माण होईल.
PO 4	Analyze / Analysis	साहित्यविषयक विचार आणि जाणिव्या निर्माण होईल.
PO 5	Evaluate / Evaluation	साहित्य हे कलानंद देत असते याचा परिचय होईल.
PO 6	Create / Synthesis	साहित्यभाषेचे वेगळेपण लक्षात येईल.

अभ्यासक्रम : साहित्यशास्त्राचे आकलन

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	साहित्यप्रकारांचा अभ्यास अ) कथा ब) कविता क) कादंबरी ड) नाटक	15	01
2.	साहित्याची भाषा अ) व्यवहाराची भाषा आ) शास्त्रीय साहित्याची भाषा इ) ललित साहित्याची भाषा ई) ललित साहित्य भाषेचे महत्त्व	15	01

3.	साहित्यमूल्ये अ) भावनाशीलता आ) आकाल्पनिकता इ) अनुभवनिष्ठता ई) मानवतावाद	15	01
4.	काव्यानंद मीमांसा अ) काव्यानंदाचे स्वरूप आ) काव्यानंद उत्पत्ती इ) तादात्म्य, पुनः प्रत्यय, जिज्ञासापूर्ती	15	01
	एकूण	60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. काव्यशास्त्रप्रदीप : स. रा. गाडगीळ, व्हीनस प्रकाशन, पुणे
२. अभिनव काव्यप्रकाश : रा. श्री. जोग, व्हीनस प्रकाशन, पुणे
३. भारतीय साहित्यशास्त्र: गणेश त्र्यंबक देशपांडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
४. साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या : वसंत पाटणकर, पद्मगंधा प्रकाशन, मुंबई
५. साहित्यविचार : भालचंद्र खांडेकर, अनमोल प्रकाशन, पुणे
६. साहित्यविचार : अरविंद वामन कुळकर्णी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
७. साहित्याचे अध्यापन आणि प्रकार : संपादक श्री. पु. भागवत, सुधीर रसाळ व इतर, पॉप्युलर, मुंबई
८. मराठी वाङ्मयाभिरूचीचे वहिगमावलोकन : रा. श्री. जोग, पुणे विद्यापीठ, पुणे
९. साहित्यविचार : संपादक डॉ. दत्तात्रेय पुंडे, डॉ. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
१०. साहित्य समीक्षा प्रदीप : डॉ. सुधीर रसाळ, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
११. काव्यशास्त्र : आकलन आणि आस्वाद : उदय जाधव, कैलास पब्लिकेशन, औरंगाबाद
१२. नवे साहित्यशास्त्र : यशवंत मनोहर
१३. कवितेचे अध्यापन : अशोक केळकर
१४. कथा : संकल्पना व स्वरूप : सुधा जोशी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
१५. कादंबरी : एक साहित्यप्रकार : हरिश्चंद्र थोरात, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई
१६. साहित्याची भाषा :- भालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद
१७. शैलीमीमांसा :- दिलीप धोंडगे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर

अभ्यासपत्रिका क्र. - Major - DSC- X (सत्र सहावे)

भाषाविज्ञान व व्याकरण - G03-DSC1-0602

उद्दिष्टे :

गुण : 40

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	मानवी जीवनातील भाषेचे स्वरूप व महत्त्व विद्यार्थ्यांना समजावून सांगणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	विद्यार्थ्यांमध्ये भाषाविषयक वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित करणे.
CO 3	Apply / Application	आधुनिक भाषाविज्ञानाचा परिचय करून देणे.
CO 4	Analyze / Analysis	भाषेच्या वर्णनात्मक अभ्यासपद्धतीचे महत्त्व पटवून देणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	मराठी भाषा, बोलींचा आणि इतर भाषांचा सहसंबंध तपासणे.
CO 6	Create / Synthesis	मराठीच्या व्याकरणाचा विचार समजून सांगणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	मानवी जीवनातील भाषेचे स्वरूप व महत्त्व विद्यार्थ्यांना समजेल.
PO 2	Understand/ Comprehension	विद्यार्थ्यांमध्ये भाषाविषयक वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित होईल.
PO 3	Apply / Application	आधुनिक भाषाविज्ञानाचा परिचय करून होईल.
PO 4	Analyze / Analysis	भाषेच्या वर्णनात्मक अभ्यासपद्धतीचे महत्त्व पटेल.
PO 5	Evaluate / Evaluation	मराठी भाषा, बोलींचा आणि इतर भाषांचा सहसंबंध तपासतील
PO 6	Create / Synthesis	मराठीच्या व्याकरणाचा विचार समजेल.

अभ्यासक्रम : भाषाविज्ञान व व्याकरण

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान अ) वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप आ) वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाचे वेगळेपण इ) स्वनिमविचार : स्वन, स्वनिम, स्वनांतरे ई) रूपिमविचार : रूप, रूपिम, रूपिकांतरे	15	01
2.	मराठी भाषा आणि बोलीभाषा अ) भाषा आणि बोली : संकल्पना आ) मराठीच्या बोलीचे स्वरूप इ) मराठीच्या बोलींचा परिचय ई) अहिराणी व व-हाडी बोलीचा परिचय	15	01

3.	मराठी आणि इतर भाषा अ) भाषिक परिणाम म्हणजे काय? आ) मराठी आणि फारसी इ) मराठी आणि कन्नड ई) मराठी आणि इंग्रजी	15	01
4.	मराठीचे व्याकरण अ) विभक्ती विचार (वाद अभिप्रेत नाहीत) आ) संधीचे स्वरूप इ) वाक्य, वाक्यरचना व वाक्याचे प्रकार ई) प्रयोग आणि त्याचे प्रकार	15	01
	एकूण	60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. भाषा आणि संस्कृती : ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
२. भाषा : इतिहास आणि भूगोल : ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
३. ध्वनिविचार : ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई
४. भाषा विज्ञान परिचय : संपादक सं. गं. मालशे, द. दि. पुंडे, अंजली सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
५. भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक : संपा. सं. गं. मालशे, इनामदार, अंजली सोमण, पद्मगंधा, पुणे
६. मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र : र. रा. गोसावी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
७. भाषा व भाषाविज्ञान : रमेश धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
८. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा : अनिल गवळी, हिरण्यकेशी प्रकाशन, पुणे
९. सुगम मराठी व्याकरण : मो. रा. वाळिंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे
१०. शास्त्रीय मराठी व्याकरण : मो. के. दामले, केशव भिकाजी ढवळे प्रकाशन, मुंबई
११. मराठी व्याकरण परिचय : राजशेख हिरेमठ, मेहता पब्लिकेशन, पुणे
१२. मराठी व्याकरण स्वरूपविचार : लीला गोविलकर, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर
१३. मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : महेंद्र कदम, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
१४. मराठी भाषा : व्यवस्था आणि अध्यापन, चं. द. इंदापूरकर
१५. आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन, मिलींद मालशे, मौज प्रकाशन, मुंबई

अभ्यासपत्रिका क्र. - DSE-A (सत्र सहावे)

आधुनिक मराठी वाङ्मयातील विविध प्रवाह (स्त्रीवादी साहित्य व महानगरीय साहित्य)

G03-DSE-0601

उद्दिष्टे :

गुण : 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	आधुनिक मराठी साहित्यातील प्रवाहांच निर्मितीची पार्श्वभूमी समजावून देणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	स्त्रीवादी व महानगरीय साहित्य प्रवाहाची संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करणे.
CO 3	Apply / Application	स्त्रीवादी व महानगरीय साहित्य प्रवाहांचा उगम व विकास स्पष्ट करणे.
CO 4	Analyze / Analysis	स्त्रीवादी आत्मकथनांचे स्वरूप सांगून, नेमलेल्या साहित्यकृतीतील आशयसूत्रे, ग्रामीण जीवनचित्रण, भाषा यांचे वेगळेपण स्पष्ट करणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	महानगरीय कथा साहित्याचे स्वरूप समजावून घेऊन, नेमलेल्या साहित्यकृतीतील आशय, सामाजिकता, वैचारिकता, भाषा आदींची विद्यार्थ्यांना ओळख करून देणे.
CO 6	Create / Synthesis	स्त्रीवादी व महानगरीय साहित्याच्या भाषाशैलीचा परिचय करणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	आधुनिक मराठी साहित्यातील प्रवाहांच निर्मितीची पार्श्वभूमी समजेल.
PO 2	Understand/ Comprehension	स्त्रीवादी व महानगरीय साहित्य प्रवाहाची संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद होईल.
PO 3	Apply / Application	स्त्रीवादी व महानगरीय साहित्य प्रवाहांचा उगम व विकास स्पष्ट होईल.
PO 4	Analyze / Analysis	स्त्रीवादी आत्मकथनांचे स्वरूप सांगून, नेमलेल्या साहित्यकृतीतील आशयसूत्रे, ग्रामीण जीवनचित्रण, भाषा यांचे वेगळेपण स्पष्ट होईल.
PO 5	Evaluate / Evaluation	महानगरीय कथा साहित्याचे स्वरूप समजावून घेऊन, नेमलेल्या साहित्यकृतीतील आशय, सामाजिकता, वैचारिकता, भाषा आदींची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल.
PO 6	Create / Synthesis	स्त्रीवादी व महानगरीय साहित्याच्या भाषाशैलीचा परिचय होईल.

अभ्यासक्रम : आधुनिक मराठी वाङ्मयातील विविध प्रवाह (स्त्रीवादी साहित्य व महानगरीय साहित्य)

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	स्त्रीवादी साहित्य : संकल्पना व स्वरूप अ) स्त्रीवादी साहित्याच्या प्रेरणा व वैशिष्ट्ये आ) स्त्रीवादी आत्मकथनांचे स्वरूप व वाटचाल इ) स्त्रीवादी आत्मकथनातील तत्त्वज्ञान व समाजजीवन ई) स्त्रीवादी आत्मकथनाची भाषाशैली	15	01
2.	नेमलेली साहित्यकृती : आत्मकथन हूमान, संगीता धायगुडे, ग्रंथाली प्रकाशन, २०१४ अ) संगीता धायगुडे : व्यक्ती आणि वाङ्मय आ) हूमान : आत्मकथनाचे स्वरूप इ) हूमान : आत्मकथनाची आशयसूत्रे व स्त्रीजीवन ई) हूमान : आत्मकथनाची भाषाशैली	15	01
3.	महानगरीय साहित्य : स्वभावचित्रण, संकल्पना व स्वरूप अ) महानगरीय साहित्य : प्रेरणा व वैशिष्ट्य आ) महानगरीय साहित्याचे स्वरूप व वाटचाल इ) महानगरीय साहित्याची सामाजिक, सांस्कृतिक पार्श्वभूमी ई) महानगरीय साहित्याची भाषाशैली	15	01
4.	नेमलेली साहित्यकृती : काव्य अभासी जग : कथासंग्रह, पंकज कुरुलकर, ग्रंथाली प्रकाशन अ) अभासी जग : स्वरूप व वैशिष्ट्ये आ) अभासी जग : कथांची आशयसूत्रे व व्यक्तिचित्रणे इ) अभासी जग : वातावरण व भाषाशैली	15	01
	एकूण	60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड सातवा (1950 ते 2000) : महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
२. स्त्रीवाद : संपादक सुमती लांडे, श्रुती तांबे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर
३. स्त्रीवादी समीक्षा : स्वरूप आणि उपयोजन : अश्विनी धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
४. भारतीय संदर्भातून स्त्रीवाद : समीक्षा आणि उपयोजन : शोभा नाईक, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
५. स्त्रीवाद आणि मराठी साहित्य : वंदना महाजन, विजय प्रकाशन, नागपूर
६. मिळून सा-याजणी विशेषांक 2003 : संपादक विद्या बाळ
७. मराठी आत्मकथन-स्वरूप व समीक्षा, लेखक डॉ. वी.भा.देशपांडे, सुविचार प्रकाशन, नागपूर
८. 1980 नंतरचे मराठी साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा : संपा. जयद्रथ जाधव आणि भारत देशमुख, अरूणा प्रकाशन, लातूर
९. जागतिकीकरणानंतरचे मराठी साहित्य : संपा. नागनाथ कोत्तापल्ले, दत्ता भगत, सायन प्रकाशन, पुणे.
१०. महानगरीय वास्तव : भारतीय कादंबऱ्यांच्या संदर्भात : संपा. सूर्यकांत आजगावकर, ललित, मुंबई

अभ्यासपत्रिका क्र. - DSE-B (सत्र सहावे)

आधुनिक मराठी वाङ्मयातील विविध प्रवाह (आदिवासी साहित्य, मुस्लिम साहित्य)

G03-DSE-0601

उद्दिष्टे :

गुण : 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	आधुनिक मराठी वाङ्मयातील आदिवासी साहित्य समुहाचा परिचय करून देणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	मराठी साहित्यातील मुस्लिम साहित्य प्रवाहाचा परिचय करून देणे.
CO 3	Apply / Application	आदिवासी आत्मकथनांचा अभ्यास करणे.
CO 4	Analyze / Analysis	मुस्लीम नाटकांचा अभ्यास करणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	आदिवासी आत्मकथनांच्या आधारे आदिवासी जीवन समजून देणे.
CO 6	Create / Synthesis	आदिवासी व मुस्लिम साहित्य प्रवाहाच्या सहाय्याने संवदेना जाणवून देणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	आधुनिक मराठी वाङ्मयातील आदिवासी साहित्य समुहाचा परिचय होईल.
PO 2	Understand/ Comprehension	मराठी साहित्यातील मुस्लिम साहित्य प्रवाहाचा परिचय होईल.
PO 3	Apply / Application	आदिवासी आत्मकथनांचा अभ्यास करतील.
PO 4	Analyze / Analysis	मुस्लीम नाटकांचा अभ्यास करतील.
PO 5	Evaluate / Evaluation	आदिवासी आत्मकथनांच्या आधारे आदिवासी जीवन समजून येईल.
PO 6	Create / Synthesis	आदिवासी व मुस्लिम साहित्य प्रवाहाच्या सहाय्याने संवदेना जाणवून लागतील.

अभ्यासक्रम : आधुनिक मराठी वाङ्मयातील विविध प्रवाह (आदिवासी साहित्य, मुस्लिम साहित्य)

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	आदिवासी साहित्य : संकल्पना व स्वरूप अ) आदिवासी साहित्याच्या प्रेरणा, स्वरूप व गुणवैशिष्ट्ये आ) आदिवासी आत्मकथनांची वाटचाल इ) आदिवासी आत्मकथनातील समाजजीवन ई) आदिवासी जीवनाच्या जाणवा व स्त्री-जीवन	15	01
2.	नेमलेली साहित्यकृती : आत्मकथन मी एक स्वप्न पाहिलं : लेखक डॉ. राजेंद्र भारुड अ) डॉ. राजेंद्र भारुड : व्यक्ती आणि वाङ्मय आ) 'मी एक स्वप्न पाहिलं' या आत्मकथनचे स्वरूप इ) 'मी एक स्वप्न पाहिलं' या आत्मकथनाचे आशयसूत्र, समाजजीवन, तत्त्वज्ञान, भाषाशैली इ.	15	01

3.	मुस्लिम साहित्य : संल्पना व स्वरुप अ) मुस्लिम साहित्य प्रवाहाच्या प्रेरणा, स्वरुप व गुणवैशिष्ट्ये आ) मुस्लिम साहित्यातील काव्याची वाटचाल इ) साहित्य प्रवाहातून व्यक्त होणारे समाजजीवन ई) मुस्लिम समाजाच्या जीवन जाणीवा, स्त्री जाणीवा	15	01
4.	नेमलेली साहित्यकृती : नाटक शोभायात्रा, शफाअत खान, पॉप्यूलर प्रकाशन, मुंबई, 2000 अ) मुस्लिम नाटक प्रवाह व शफाअत खान यांचा परिचय आ) शोभायात्रा नाटकाचे आशयसूत्र, पात्रपरिचय इ) शोभायात्रा नाटकातील वातावरण निर्मिती ई) शोभायात्रा नाटकातील स्वभावचित्रे व भाषाशैली	15	01
एकूण		60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. आदिवासी मराठी साहित्य : स्वरुप आणि समस्या, संपा. डॉ. प्रमोद मुनघाटे, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 2007
२. आदिवासी साहित्य : संकल्पना स्वरुप व वाटचाल, संपा. डॉ. शिवलिंग मेनकुदळे, डॉ. पांडुरंग भोसले, डॉ. सचिन रुपनर, स्वरुप प्रकाशन, औरंगाबाद
३. आदिवासी साहित्य आणि आसीमावेध, भुजंग मेश्राम, संपा. प्रफुल्ल शिलेदार, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
४. मुस्लिम मराठी साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरुप, संपा. प्रा. क. म. शहागिंवे, प्रा. फारुख तांबोळी, भूमी प्रकाशन, लातूर, 2014
५. मुस्लिम मराठी साहित्य : एक आकलन, प्रा. महबूब सय्यद, क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले प्रकाशन, नाशिक
६. मुस्लिम मराठी साहित्य : डॉ. अक्रम पठाण, युगसाक्षी प्रकाशन, नागपूर

अभ्यासपत्रिका क्र. - Minor - VI (सत्र सहावे)

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (पंडिती, शाहीरी व बखर साहित्य)

G03-DSC2-0501

उद्दिष्टे :

गुण : 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची परंपरा व इतिहास यांचा परिचय करून देणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील निर्मितीच्या प्रेरणांचा परिचय करून देणे.
CO 3	Apply / Application	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये यांचा परिचय करून देणे.
CO 4	Analyze / Analysis	पंडिती व शाहीरी वाङ्मयाच्या सांस्कृतिक पार्श्वभूमीची उकल करणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	मध्ययुगीन कालखंडातील इतिहास आणि बखर यांचा अनुबंध स्पष्ट करणे.
CO 6	Create / Synthesis	मध्ययुगीन कालखंडातील विविध संप्रदायांच्या विचारांचा परिचय करून देणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची परंपरा व इतिहास यांचा परिचय होईल.
PO 2	Understand/ Comprehension	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील निर्मितीच्या प्रेरणांचा परिचय होईल.
PO 3	Apply / Application	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये यांचा परिचय होईल.
PO 4	Analyze / Analysis	पंडिती व शाहीरी वाङ्मयाच्या सांस्कृतिक पार्श्वभूमीची उकल होईल.
PO 5	Evaluate / Evaluation	मध्ययुगीन कालखंडातील इतिहास आणि बखर यांचा अनुबंध स्पष्ट होईल.
PO 6	Create / Synthesis	मध्ययुगीन कालखंडातील विविध संप्रदायांच्या विचारांचा परिचय होईल.

अभ्यासक्रम : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (पंडिती, शाहीरी व बखर साहित्य)

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	पंडिती वाङ्मयाचे स्वरूप अ) पंडिती वाङ्मय : प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये आ) मुक्तेश्वर, वामन पंडित इ) रघुनाथ पंडित, सामराज ई) श्रीधर व मोरोपंत	15	01

2.	शाहिरी वाङ्मय : प्रेरणा व स्वरूप अ) शाहिरी वाङ्मयाच्या उदयाची पार्श्वभूमी व स्वरूप आ) पोवाडा व लावणीचे स्वरूप इ) अनंत फंदी, रामजोशी ई) प्रभाकर व होनाजी बाळा	15	01
3.	बखर वाङ्मयाचे स्वरूप अ) बखर वाङ्मय : प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये आ) महिकावतीची बखर इ) सभासद बखर ई) होळकरांची कैफियत	15	01
4.	मध्ययुगीन संप्रदायांचा विचार अ) नाथ संप्रदाय आ) नागेश संप्रदाय इ) दत्त संप्रदाय ई) सूफी संप्रदाय उ) आनंद संप्रदाय	15	01
	एकूण	60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड 1 व 2, अ. ना. देशपांडे, व्हीनस प्रकाशन, पुणे
३. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : इ. श्री. शेणोलीकर, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर
४. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड 1 व 2 : ल. रा. पांगारकर, विदर्भ मराठवाडा बुक कंपनी, पुणे
५. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास : प्र. न. जोशी
६. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड 1 ते 3, म. सा. प. प्रकाशन, पुणे
७. प्राचीन मराठीच्या नवधारा : रा. चिं. ढेरे, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर
८. प्राचीन मराठी साहित्य संशोधन : वि. भि. कोलते, श्री लेखन वाचन भांडार, पुणे
९. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड 2 : संपादक स. गं. मालशे, म.सा.प., पुणे
१०. मराठी साहित्याचे आदिबंध : उषा माधव देशमुख
११. विद्रोही तुकाराम : आ. ह. साळुंखे
१२. पाच भक्ती संप्रदाय : र. रा. गोसावी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
१३. वीरशैव, इतर धर्म आणि समाज : सूर्यकांत घोरे

अभ्यासपत्रिका क्र. - VSC-IV (सत्र सहावे)

उपयोजित मराठी - G03-VSC-0601

उद्दिष्टे :

गुण : 30

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	मराठी भाषेचे विविध क्षेत्रातील महत्त्व व उपयोजन विद्यार्थ्यांना समजावून सांगणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	संहिता लेखनाचे कौशल्य शिकविणे.
CO 3	Apply / Application	प्रसारमाध्यमे आणि बदलत्या जीवनशैलीची गरज ओळखून विद्यार्थ्यांमध्ये निवेदन कौशल्ये विकसित करणे.
CO 4	Analyze / Analysis	ग्रंथपरीक्षणाचे महत्त्व व स्वरूप सांगून, त्याचे कौशल्य विद्यार्थ्यांना अगवत करून देणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्य कलेची आवड निर्माण होण्यासाठी विविध साहित्य सहलींचे आयोजन करून प्रवासवर्णने, स्थल, निसर्ग इ. स्वानुभवपर लेखन करून देणे.
CO 6	Create / Synthesis	ग्रंथांचे परीक्षण करण्याचे ज्ञान देणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	मराठी भाषेचे विविध क्षेत्रातील महत्त्व व उपयोजन विद्यार्थ्यांना समजेल.
PO 2	Understand/ Comprehension	संहिता लेखनाचे कौशल्य शिकतील.
PO 3	Apply / Application	प्रसारमाध्यमे आणि बदलत्या जीवनशैलीची गरज ओळखून विद्यार्थ्यांमध्ये निवेदन कौशल्ये विकसित होईल.
PO 4	Analyze / Analysis	ग्रंथपरीक्षणाचे महत्त्व व स्वरूप सांगून, त्याचे कौशल्य विद्यार्थ्यांना अगवत होईल.
PO 5	Evaluate / Evaluation	विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्य कलेची आवड निर्माण होण्यासाठी विविध साहित्य सहलींचे आयोजन करून प्रवासवर्णने, स्थल, निसर्ग इ. स्वानुभवपर लेखन करतील.
PO 6	Create / Synthesis	ग्रंथांचे परीक्षण करतील.

अभ्यासक्रम : उपयोजित मराठी

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	सूत्रसंचालन अ) सूत्रसंचालनाचे स्वरूप आणि व्याप्ती आ) सूत्रसंचालनाचे महत्त्व आणि प्रकार इ) आकाशवाणी व दूरदर्शनावरील सूत्रसंचालन ई) प्रभावी सूत्रसंचालकाचे व्यक्तिमत्त्व	15	01

2.	ग्रंथ परीक्षण अ) ग्रंथ परीक्षणाचे स्वरूप, महत्त्व आणि व्याप्ती आ) ग्रंथ परीक्षण लेखन कौशल्ये इ) कथासंग्रहाचे परीक्षण वैशिष्ट्ये ई) कवितासंग्रहाचे परीक्षण वैशिष्ट्ये	15	01
	एकूण	30	02

टीप : संबंधित विषयाच्या शिक्षकांनी अंतर्गत मूल्यमापनासाठी विद्यार्थ्यांकडून ग्रंथ परीक्षण लेखन करून घ्यावे.

संदर्भ ग्रंथ :

१. व्यावहारिक मराठी : ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
२. व्यावहारिक मराठी : स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन : संपा. राजन गवस, अरूण शिंदे, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे
४. व्यावहारिक मराठी : संपा. कल्याण काळे, द. दि. पुंडे
५. उपयोजित मराठी : नरेंद्र मारवाडे, कैलाश पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद
६. व्यावहारिक मराठी : प्रकाश परब, मिथुन प्रकाशन, मुंबई
७. व्यावहारिक मराठी : सयाजीराजे मोकाशी, रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य ईर्जिक परिषद, सांगोला
८. व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी : चं. वि. जोशी, ऋतू प्रकाशन, अहमदनगर.
९. उपयोजित मराठी : शंकरानंद येडले, संस्कार प्रकाशन, लातूर
१०. उपयोजित मराठी : संजय लांडगे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे

अभ्यासपत्रिका क्र.- OJT - (सत्र सहावे)
व्यावसायिक प्रशिक्षणार्थ मराठी - G03-OJT-0601

उद्दिष्टे :

गुण : 60

Cos/ उद्दिष्टे	Level / स्तर	Objectives / उद्दिष्टे
CO 1	Remember / Knowledge	व्यवसायपूरक ज्ञान देणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	अभ्यासक्रमावर आधारित उपक्रम घेणे
CO 3	Apply / Application	भाषिक कौशल्याचा व्यवहारात उपयोग करणेकामी मार्गदर्शन करणे.
CO 4	Analyze / Analysis	व्यावसायिक कौशल्य विकसित करण्यासाठी प्रोत्साहन देणे.
CO 5	Evaluate / Evaluation	अभ्यासक्रमातील ज्ञानाचे व्यवसायात रूपांतर करणे.
CO 6	Create / Synthesis	शिक्षणाला आर्थिक आधार बनवता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Pos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level / स्तर	Outcomes / उद्दिष्टपूर्ती
PO 1	Remember / Knowledge	व्यवसायपूरक ज्ञान मिळेल.
PO 2	Understand/ Comprehension	अभ्यासक्रमावर आधारित उपक्रम घेतील.
PO 3	Apply / Application	भाषिक कौशल्याचा व्यवहारात उपयोग करणेकामी मार्गदर्शन मिळेल.
PO 4	Analyze / Analysis	व्यावसायिक कौशल्य विकसित करण्यासाठी प्रोत्साहन मिळेल.
PO 5	Evaluate / Evaluation	अभ्यासक्रमातील ज्ञानाचे व्यवसायात रूपांतर करतील.
PO 6	Create / Synthesis	शिक्षणाला आर्थिक आधार बनवता येईल.

अभ्यासक्रम : व्यावसायिक प्रशिक्षणार्थ मराठी

अ.क्र.	अध्यापनाचे घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
1.	वक्तृत्व कला : अ) वक्तृत्व कला आ) वक्तृत्व संकल्पना इ) वक्तृत्वाचे प्रकार ई) वक्ता प्रशिक्षण	15	01
2.	वाचिक अभिनय : अ) वाचिक अभिनय संकल्पना आ) वाचिक अभिनयाचे घटक इ) वाचिक अभिनयाचे घटक ई) वाचिक अभिनयाचे कौशल्य	15	01
3.	पथनाट्य : अ) पथनाट्याचे स्वरूप आ) पथनाट्याचे घटक इ) पथनाट्यातील संवाद ई) पथनाट्याचे सादरीकरण	15	01

4.	कथावाचन : अ) कथा कथन संकल्पना आ) कथा कथन स्वरूप इ) कथा कथन घटक ई) कथा कथनाचे विशेष	15	01
	एकूण	60	04

संदर्भ ग्रंथ :

१. व्यावहारिक मराठी : ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
२. व्यावहारिक मराठी : स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन : संपा. राजन गवस, अरूण शिंदे, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे
४. व्यावहारिक मराठी : संपा. कल्याण काळे, द. दि. पुंडे
५. उपयोजित मराठी : नरेंद्र मारवाडे, कैलाश पब्लिकेशन्स, औरंगाबाद
६. व्यावहारिक मराठी : प्रकाश परब, मिथुन प्रकाशन, मुंबई
७. व्यावहारिक मराठी : सयाजीराजे मोकाशी, रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य इर्जिक परिषद, सांगोला
८. व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी : चं. वि. जोशी, ऋतू प्रकाशन, अहमदनगर.
९. उपयोजित मराठी : शंकरानंद येडले, संस्कार प्रकाशन, लातूर
१०. उपयोजित मराठी : संजय लांडगे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
११. वाचक अभिनय, श्रीराम लागू, राजहंस प्रकाशन, पुणे.

प्रोफेसर सुवणा सुखदेव गुंड
मराठी अभ्यास मंडळ,
पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर
सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर

४ क्रेडिटसाठी-मूल्यमापनाचे स्वरूप

* अंतर्गत मूल्यमापन (चाचणी / गृहपाठ / चर्चासत्र / मुलाखत इ.)	४० गुण
* सत्र परीक्षा	६० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १) योग्य पर्याय निवडा (वस्तुनिष्ठ प्रश्न) (प्रत्येकी एक गुण)	१२ गुण
प्रश्न २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार)	१२ गुण
प्रश्न ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (दिर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी दोन)	१२ गुण
प्रश्न ४) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दिर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	१२ गुण
प्रश्न ५) खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (एक)	१२ गुण

(टीप- प्रश्नपत्रिकांचे संच बनवताना उद्दिष्टे व उद्दिष्टपूर्ती लक्षात घ्यावी. ब्लुम टेक्सॉनॉमीनुसर प्रश्नपत्रिकेचा स्तर ठेवावा.)

२ क्रेडिटसाठी-मूल्यमापनाचे स्वरूप

* अंतर्गत मूल्यमापन (चाचणी / गृहपाठ / चर्चासत्र / मुलाखत इ.)	२० गुण
* सत्र परीक्षा	३० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १) योग्य पर्याय निवडा (वस्तुनिष्ठ प्रश्न) (प्रत्येकी एक गुण)	०६ गुण
प्रश्न २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार)	०६ गुण
प्रश्न ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (दिर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी दोन)	०६ गुण
प्रश्न ४) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दिर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	०६ गुण
प्रश्न ५) खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (एक)	०६ गुण

(टीप- प्रश्नपत्रिकांचे संच बनवताना उद्दिष्टे व उद्दिष्टपूर्ती लक्षात घ्यावी. ब्लुम टेक्सॉनॉमीनुसर प्रश्नपत्रिकेचा स्तर ठेवावा.)